

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE UTCZA 11.
Telefon száma 788.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAKBÉRMENYESLEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Vidőre postán v. helyben házhoz hordva:
Egy évre... 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor.
Egy fél évre... 20 kor. | Egy hóra 3 kor 50 fill.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN
főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi főmunkatára.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11.
Telefon-száma 788.
HIRDETÉSEK ÉS NYILTTÉRBE VALÓ
KÖZLEMÉNYEKÉRT FELVÁSÁRIADÓHIVATAL
Feltöltés feltöltésig: John F. Jones
& Co. 31. St. St. East, New York.

Mai számunk főbb közleményei:
Veszélyek: A külföldi véleménye. Irta:
Mezei Ernő.
A szabadelvű párt helyzete.
A választás.
Társalgások a király elnöklete alatt.
Fejérvári Ischlben.
A kormány tervel.
A szabadelvű párt bomlása.
Szociáldemokrata gyűlések.
A nemzeti ellenállás.
A megakadt béketerárgyalás.
A keletázsiai háború.
Budapesti nyári meeting.
A pénzpiacokról.

A külföldi véleménye.

Marienburg, aug. 19.

Az olyan nemzetközi forduló, mint amilyenben most én tartózkodom, igazán alkalmas hely arra, hogy a külföldi emberek felfogását hazánk viszonyairól és a nálunk uralkodó válságról mintegy keresztmetszetben megismerjük. Nemcsak azért, mert mindenféle országból való művelt és tájékozott férfiakkal lehet egy időben, egy helyen találkozunk és eszmecserebe bocsátkozunk. De az ilyen helyen nyeri meg a külföldi is a helyesebb nézőpontot a rendes környezetétől elütő viszonyok megítélésére. Saját otthonában akármi más nemzetbeli a mi dolgainknak csak egy bizonyos szögletét tudja látni és természetesen azt, ami saját nemzete érdekében és előlételeivel jobban összevág. Ilyen nemzetközi »tájrör« helyen azonban könnyen megtalálhatjuk a kelendő távlatot, a messzebb áttekintést, a biztosabb összehasonlítást. A tárgyilagos gondolkodásnak ebben a kiegyenlítő légkörében volt alkalom olyan külföldiekkel a mi dolgainkat megvitatni, akik országunk iránt mindenkor nagy érdeklődéssel és őszinte rokonszenvvel viseltettek, részben közvetlen szemléletből is eléggé ismerik. Nézetük megismerése ezáltal annál inkább érdekelt, mert a külföldi közvéleménnyel ép ez idő szerint sok a bajunk. Legalább a mennyiben a sajtónak hanggyelegegéből megítélhetjük, az idegen nemzetek a mi nemzeti küzdelmünknek nem szolgáltattak igazságot.

Csakugyan a külföldi érdeklődés homlokterében áll a mi válságunk. Egy sorban áll az orosz-japán háborúval. És nem lehet tagadni, nem érezhetjük a rokonszenv kellemes legyezgetését. Hidegen veszik ügyünket barátaink is, hogy ellenségeink leplezetlen rosszindulatáról ne is szóljunk. Ez bizony méltán bánthat bennünket. Hiszen láttuk, hogy az európai közvélemény az utóbbi években is melegen méltányolta nálunk jóval jelentéktelenebb népeknek önállóságra való törekvését. Sőt jogunk van azt hinni, hogy a közös civilizációs műhelyben már a teljes egyenrangúság elismertetésével vehetünk részt mi is. Nem tudnók okát, miért becstülik életrevaló hivatottságunkat, kulturái értéküket a nemzetek közös munkájában ma kevesebbre, mint ennek előtte, mikor szabadságharcunk oly zuge visszhangot keltett.

Hát ennek a sajnos jelenségnek oka nem oly bonyodalmas. Szinte meglepett, hogy a mi külföldi véleményt közvetlenül megismerem, belőlük mily általános és egyszerű szempontok bontakoztak ki. Szinte egy szóban lehet összegezni. Hogy a külföld előtt ferde világításba kerültünk, első sorban onnét van, hogy ez a mostani hosszadalmas és szinte megoldhatatlannak látszó válság, a mi nemzeti céljait illeti, tisztán a 67-es egyezség korlátai között mozog. Egészen természetes uton jött ez a megítélés létre. A külföld a 67-es egyezséget sohasem tarthatta az állambölcsesség remekének, az utóbbi évek tapasztalásaiból pedig világosan felismerte teljesen mesterkélt és tartáhatatlannak voltát. A kik dolgainkat figyelemmel kísérték, tudták, hogy kezdetül fogva létezett nálunk egy erős nemzeti áramlat, a mely a 67-es egyezség megszüntetésére és a per-

szonál unio kivására törekedett. Azt egészen rendén valónak, a dolgok logikus következtetésének tartják, hogy a teljes önállóság ez irányzata megerősödjen és tulsulyra is jusson. A mit azonban ma látnak, azt úgy ítélik meg, hogy ez nem egyéb, mint a monarchia két államának nagyon elkésett és nagyon aprólékos perkedése a 67-es egyezségnek különböző értelmezései miatt. Mi ezeknek a kérdéseknek való tartalma, azt a külföldivel nehéz megérteni és ha valamennyire megérti, közömbös irányta. Az általános és szemlátomást régtől megrögződött benyomásuk, hogy itt csak az anyagi érdekelletétek herce-hurczái folynak, olyanok, a melyekben mindegyik fél tehetsége szerint lefőzni igyekszik a másikat. Hogy ezek a nemzetközi birka- és tyukkörök oly gyakran megújulhatnak, ezt határozottan a 67-es egyezség hibájának röjjük fel. A külföldi közvélemény amugy a messzeségből nézi a kvótatárgyalásokat, a gazdasági összekülböztetéseket és sok egyéb dualisztikus veszekedésünket. Hogy kinek van igaza az ilyen igényperekben? Ezt a közömbös külföldi nagyon könnyen dönti el Heine szavával: »dass sie alle Beide st...«. De meg kell vallanom, még olyanok is, a kiknek magyarságunk kételkedni legkésebb okom sincsen, ezekben a részletkérdésekben alig tudnak az ellenünk való elfogultság hátóiból kibontakozni.

A baj itt éppen az, hogy az ilyen distancziából való vizsgálatnál a mi álláspontunk távolabb eső, mint az osztrákoké. A meddig nemzeti vezéreszméinknek és történelmi hivatásunk nagy igazságainak világát fordítjuk az európai közvélemény felé, nincs mit tartanunk attól, hogy megértésre és méltánylásra ne találjunk. Ebbeli igazságunk oly magasról ragyog szét, hogy hatása nem függ a távolságtól. De mihelyt a mai közjogi helyzetből a politikai és gazdasági detailok feszegetésével kerülünk elő, fármázhatunk akármennyit, éreznünk kell, hogy az európai közvélemény kellő informálása dolgában igazán hátrányos helyzetben vagyunk az osztrákokkal szemben. Hiába, nekik a német világnyelv áll rendelkezésükre, amelynek révén legalább az osztrák-német sajtó folytonos és közvetlen befolyást gyakorolhat a külföldi közvélemény gondolkodására.

Kisebbszerű, komplikált igényeinkkel, amilyenek pedig a közösgyes viszonyból minduntalan folynak, mindig nehéz állunk van az európai fórum előtt. Mondhatom, nevezetes felfogás terjedt el e tekintetben rólunk. Éppen tegnap egy régebbiről ismerős kölni tanárral kerültem össze, kinek társaságában két előkelő londoni ural ismerkedtem meg. Mindhárom igen jó véleménnyel vannak a magyarság nemzeti erejéről és kulturái hivatásáról és amolyan üzletiesen pozitív felfogás mellett átlagos ismerettel a mi politikai kérdéseinkben. Szinte mulatottak, hogy itélték meg viszonyunkat Ausztriához. Azt ugyan teljesen helybenhagyták, hogy Magyarország mai gazdasági helyzete egyenlő a gyarmati kizsákmányoltatás kárhovatával. Mégis azt tartották, hogy minden alkalommal a magyarok nagy előnyöket tudnak maguknak biztosítani, ki tudják aknázni az osztrák munka eredményeit. Ezt éppen a magyarok felsőbbégségéből magyarázták, abból, hogy kitűnőbb politikusaik vannak, nemzeti szellemük fejlettebb és köznépük is jobban érti a közérdek gyakorlatát. Az ő szemökben a magyarság viszonya az osztráksághoz úgy fest, mint a henység, de parancsolni tudó és minden furlangban járatos ur közvéleménye a szorgalmas, de nyárspolgárral.

Ezen az alapon egyszerűen tisztában lehetünk azzal is, hogy a külföldiek általában milyen felfogást vallanak azokról a katonai követelésekről,

melyeket a 67-es egyezség teljesebb érvényesítéséért föllállítottunk és a válság csomójává bogoztunk össze. Megvárta erre nekik a himet virágos czifrán az osztrák sajtó. Többnyire nem azt az elemi jogunkat látják itt exponálni, hogy Magyarország elismert államisága saját hadseregében is megtalálja természetes kifejezését, hisz ezt feltétlenül el kellene ismerniök. De azt hiszik, a közösgyes viszonyt akkép szerelnök most javunkra kizsákmányolni, hogy az osztrákok anyagi áldozataival teremtsünk magunknak külön magyar hadsereget. És ilyen föltevésből kiindulva persze akadaltolnak tartják azt is, hogy az osztrákok ennek a követelésnek teljes erejükből állanak ellent. A mi meg a hatvenhetes egyezség értelmezését illeti, külföldiek előtt nem is igen lehet vitatni és tisztába hozni. Nagytekinélyü férfiutól magam hallottam azt a véleményt, hogy az ilyen ellentétek elintézését csak a hatvanhetes egyezségnek kivül lehet keressünk. Olyan perekben, a melyek két nemzet alkotmányos közösségéből és alkotmányos szerződéséből folynak, a király, még ha akarná is, nem lehet végső bíró. Ezt a nemzeteknek egymás között kell elintéznök.

Ilyen képet kell adnom a külföldi véleményről, a mennyiben tárgyilagos elemekből van összealkotva. Persze, ezek a tárgyilagos elemek hibás értelmezéseken alapulnak, egyoldaluan vannak színezve és elfogult igazságtalan itéletet okoznak. Mindent összevéve azonban azt kell mondanom, hogy a magyar politika az előbbi években Bánffy bukásától kezdve kialakult, magunk nagyon hozzájárultunk ahhoz, hogy a külföldi közvélemény dolgaink irányában helytelen álláspontra legyen készítve. Az egész világnak látnia kellett, hogy a közjogi viszonyt az osztrák Reichsrath eszevesztései fosztották meg minden alkotmányos értelemről, tették üressé és végkép tarthatatlanná. De a Széll-kormányzat első éveiben azzal a fura látszattal pompáztunk az európai közvélemény előtt, hogy akár az osztrákok ellenére és törvényes alap híjával is, mi tartjuk fel minden áron a közjogi közösséget és mi biztosítjuk vele a monarchia egységét és nagyhatalmúságát. Természetesen ebből a világnak csak azt lehetett következtetni, hogy a közösgyes minden intézménye csak a mi önös érdekeink és ezt ördög, pokol ellen megakarjuk védelmezni. Nincs mit csodálkozni azon, hogy ilyen előzmények után különös világításban látja a külföld mostani historiai küzdelmünket is.

Mezei Ernő.

A szabadelvű párt helyzete.

Akármielyen eredményre végződnek is a szabadelvű párt augusztus 23-iki konferenciája, az tagadhatatlan, hogy a hajdani híres gárda, mely vakon követte vezérét tüzön-vizen keresztül, romokban hever. Hasztalan itt minden mentési kísérlet. Talán még egységesse kovácsolhatják ideig-óráig, de kormányzó párt sohasem lesz belőle.

A párt leveretése után csak sokára ébredt arra, hogy nem számottevő tényező többé a magyar politikában. Csodálkozással és mélységes megdöbbenéssel nézi minden politikával foglalkozó ember, de különösen a szabadelvű párt jobb érzésű tagjai, hogy gróf Tisza István, aki lépésről-lépésre nagyobb kudarcra vezetete a pártját és végül is megsemmisítete azt, miért akarja még újabb kudarcnak kitenni a pártfőnököt? Gróf Tisza, mikor a december tizenharmadiki események után debelen maga köré gyűjtötte hivatott utódait, megkezdte a párt új irányát, hogy most már teljesen megsemmisíti a harczó ellenzékét. Terveivel elkészült, kiiratta a választásokat és pusztulnia kell a parlamentből mindenkinek, aki nem helyesli az ő politikáját. Biztos tudomásunk szerint pártjának legelőkelőbb tagjai figyelmeztették már ekkor, hogy erőszakkal nem fog célt érni, az erőszak csak veszedelmes lehet és végzetes is a kormányra. Megkér-

dezték egyuttal gróf Tiszától, hogy mi-ben van a kormányának tulajdonképpeni biztosítéka tervei keresztülvitelére? Felvetették egyuttal a szabadelvű párt korifeusai azt is, hogy nem volna-e helyes elfogadni az ellenzék ajánlatát? Hiszen az ellenzék nevében gróf Andrássy Gyula Tisza távozása esetére felajánlotta a házszabályrevíziót, tehát éppen azt, a miért Tisza az egész küzdelmet provokálta. Megemlítettek tehát a kormányelnök előtt, hogy nem volna-e jobb, ha elhagyná helyét, melyet bizonyos idő múlva újból elfoglalhatna, utódja pedig az ellenzék jóindulata támogatásával megcsinálná a házszabályrevíziót s ezzel teljesülne szíve-terke minden vágyódása.

Tisza azonban hallani sem akart a saját visszavonulásáról. Ő a választásoktól várta politikájának igazolását. A szabadelvű párt komolyabb tagjai állandóan érdeklődtek az iránt, hogy vannak valamilyen garancziák a választási sikerre? Ha vannak is, lehet-e vajon olyan egységes erős szabadelvű párt újból teremteni, a melyt Tisza annyira fanatizálva vitt a harezai tűzbe? És — a legjobb esetet véve is — ha 20-30 taggal megsaporodik is a szabadelvű párt, vajon ez a szaporodás az erősödést jelentené-e? Nem fele- attól, hogy olyan elemek kerülnek be, melyek megbonthatják a pártot? Nem gondol-e arra, hogy egy új, bizonytalan természetű többséggel — még ha nagyobb lesz is a mostanál — nem viheti könnyen keresztül a szándékát?

Tisza gróf ekkor valósággal lesajnált, lemosolygott az aggodalmaskodókat. Ő tudja, mit csinál. Az obstruktorok kipszultnak az utolsó szál, legalább hatvan taggal megsaporodik a szabadelvű párt és olyan ellenzék kerül be a parlamentbe, mely nem igen fogja zavarni az ő czirkulusait. Fanatikus hittel hitte ezt Tisza gróf és szétkeglette az országgyűlést.

A szabadelvű pártja egy kétségbeesett választási küzdelmet köszöntött. Tisza gróf azt hitte, hogy az egész ország helyesli politikáját s feleslegesnek tartotta híveinek mind azt a támogatást megadni, mely nélkül azok választásokon sohasé tudtak boldogulni. Vívja meg mindenki a harezot a saját erejével — gondolta — s akiknek érdekében áll, hogy képviselők legyenek, törekedjenek arra a saját eszközeikkel. Néhány hűséges csatlós érdekében azonban megtezt mindent. Ezekre tömredék pénzt pazarolt. Kegyezeinek megválasztásáért mozgósította a főispánokat, a hivatalnokokat, sőt maga is kortesutra indult az érdekében.

Nagy bizalommal nézett a választások elé. Mikor a választás napjának délelőttjén kudarcokról, mikor látta, hogy gyors egymásutánban esnek el a szabadelvű párt legbiztosabb várai — még mindig bizakodott. — De hátán megfordult a kozka! — mondotta. De bizony a kozka nem fordult meg.

Tisza elvesztette a csatát a nemzettel szemben. A legesúlyosabb vereséget szenvedte. Magyar politikus még nem bukott olyan csúfosan, mint ő. Megbukott abban a harezban, melyet az udvar érdekében vívott meg. Bukásával természetesen az udvari politikát is magával rántotta az örvénybe. Pirulva jelent meg az uralkodó előtt, hogy szégyenteljes kudarcáról beszámoljon. És ekkor, hogy valamiképpen jótégyezze azt a nagy hibát, melyet Bécesel szemben elkövetett, vállalkozott a 67-es alap megmentésére. A 67-es alapot meg kell menteni! — ezt kívánta az uralkodó is, ezt kívánta az osztrák politika is.

Es Tisza István ilyen vállalkozáshoz erőt érezett magában. Az erős politikáját folytatni kell, mert gróf Tisza szerinte a legbiztosabb módja a 67-es alap megmentésének. Azért nevezette ki báró Fejérváryt miniszterelnökké, mert ő benne van legtöbb erély, ő tud legjobban rendet teremteni az országban. De Fejérváry kinevezése óta se tud nyugodni. Nyugtalan vére egyik szélsőségből a másikba hajtja.

A multkor még azt hirdette, hogy a párt tegyen amit akar, ő szükség esetén félreáll, most pedig minden erejével azon fáradozik, hogy egységesen együtt maradjon a szabadelvű tábor az ő vezérlete alatt. A

pártnak együttmaradását minden valószínűség szerint el is határozza majd a 23-iki értekezlet. Összevissza csak néhányan, alig nyolcezan hagyják el a pártkört. Azok, a kik világosan látják, hogy mi a czélla Tiszának. A bukott kormányelnök ugyanis 23-án elejébe vágya a közömbös álló parlamenti eseményeknek az esetleges jövőendő alakulásoknak, melyekre pedig — csatlakozás vagy támogatás végett — még a multkor felhívta a párt figyelmét, huszonharmadikán megakarja állapítani, hogy a párt úgy, ahogy van, együtt marad és ő marad a vezére.

Ere vonatkozólag volt alkalomunk ma a szabadelvű párt egyik oszlop, előkelő tagjával beszélni, a ki a következőket mondta:

— A szabadelvű párt tagjai közül legtöbben azon az állásponton vannak, hogy a 23-iki gyűlésen semmiféle határozatot hozni nem szabad. Mőta ugyanis Tisza megvált a miniszterelnöki székeltől, a helyzet se jobbra, se balra nem változott. A 23-iki ülésre tehát nincs is szükség. Biztos tudomásunk szerint mindjárt az ülés megnyitása után nagy meglepetés készül. A pártnak egyik tagja ugyanis indítványozni fogja, hogy az ülést halasztssák el mindaddig, amíg a helyzet valamiképpen változik, mert most nem lehet okosan és praktikusán állást foglalni. A pártnak komoly tagjai ugyanis nem engedhetik, hogy vakon vessésk őket. És ha jönne egy kormány, mely akár a koalíció tagjaiból alakulna, akár más férfiakból, alkalmas programot hoz, olyan programot, mely alapja lehet a békés kibontakozásnak — csak akkor kell majd diskussziót folytatnunk, még pedig arról, hogy miképpen lehetne elősegíteni az ilyen kibontakozást. De már most valamilyen irányban lekötni a pártot nem szabad. Mindenképen helytelenítendő tehát a Tisza szándéka, melylyel 23-án a saját zászlajára akarja feleketni a pártot. Tisza a pártértekezleten nagy beszédet fog mondani. Hetek óta készül erre az oratóra s azt várja, hogy annak elhangzása után a november 18-iki lelkesedéssel csatlakoznak hozzá a szabadelvű párt tagjai. Lehet, hogy ez megtörténik, de az bizonyos, hogy semmiképen se segíti elő a kibontakozást...

Eddig a nyilatkozat. Nekünk is az a véleményünk, hogy óriási hibát követne el a szabadelvű párt, ha továbbra is az orránál fogva engedné magát Tisza által vezetettnek. Hagyják el ezt a szerencsétlen embert és csatlakozzanak a koalícióhoz, fogadják el annak programját. Ez által tennének legnagyobb szolgálatot a kibontakozás ügyének.

A válság.

Minden szem és minden figyelem Ischl felé fordul most. Ott kétségkívül nagy dolgok készülnek, amelyek minden bizonyított nagy, sőt úgy lehet, döntő hatással lesznek a válság ügyében.

A ma este odaérkezett báró Fejérváry Géza kivül ma már ott voltak Goltchovszki külügyminiszter és Gausch osztrák miniszterelnök, de oda várják báró Buriant és Pitreichet is. Holnap koronatanács lesz, melyen az egybesereglett miniszterek a király elnöklése alatt a magyar kormányt az a memorandumát veszik tárgyalás alá, amelyben Fejérváryék a jövőre vonatkozó terveiket fejtik ki.

Mindaz elárulja, hogy Ischlben az udvar politikai konyháján nagy dolgokat készülnek kifőzni. De az bizonyos, hogy a szakácsok főjtje nem lesz a magyar nemzet szájaize szerint való. Lesz belőle valami nyomoruságos kotyvalék, amit azonban ugyan hiába tálnak föl.

Fejérváry terveiről a legfantasztikusabb hírek vannak forgalomban és a politikai körök a legsúlyosabb fajtájú erőszakoskodásokra vannak elkészülve. Így beszélik, hogy egyes vármegyék nyakára kormánybiztosokat akarnak küldeni; hogy a király magához czi-tálja Justh Gyulát, a Ház elnökét és személyesen adja át neki azt a kéziratot, melylyel újból elnapolja az országgyűlést; továbbá, hogy a magyar miniszterelnök a közös költsé-

ÉRTEKEZTETÉS

A kormány tervei.

Báró Fejérváry ischli utazása kapcsán ma sok mindent írt nekünk a kormány jövőbeli terveiről. A kormány felhatalosa a következő megjegyzéseket fűzi ehhez az utazáshoz: Báró Fejérváry Géza vasuton ül. Az utazásához siet Ischlebe, hogy jelentést tessen a helyzeleiről, midőnt még a király a hadgyakorlatokra utaznék. A kormányelnök jelentése alig lesz később. A magyar belső politika helyzetét meg kell vizsgálni. A kormány a közönséges ügyekben meggyőződve, hogy egy bizonyos határon túl nem fognak menni a törvényellenességek do gában. Már csak azért se, mert tisztában vannak vele, hogy a nemzet ellentállásán, melynek szervezése napról-napra nagyobb buzgósággal folyik, hajótörést kell szenvednie a bécsi politikának, mint ahogy hajótörést szenvedett már eddig is több ízben.

Minden esetre el lehetünk azonban készülvé rá, hogy Fejérváry súlyos jelentőségű dolgokkal tér vissza Ischlebe. Hogy a koronatanács mit végzett, az hihetőleg igen hamarosan közüldomává fog válni. Mert szeptember 15-dikeig már nincs sok idő és a mit holnap elhatároznak, azt kétségkívül még szeptember 15-dike előtt meg is akarják valósítani — ha lehet. Az ischli események mellett meg lehetősége a hátsó térbe szorul a honladoszó szabadelvű párt ügye. A kik a párt felosztását tartják szükségesnek, ma a Pannónia-fogadóban gyülekeztek egybe, de nem értekezletet tartottak, hanem csak barátságos eszmecserét folytattak, melynek főképpen az volt a célja, hogy részletesen informálják azokat, a kik az eddigi tanácskozásokon nem vehettek részt. Holnapra megérkezik gróf Tisza István is, a ki mindent el akar követni, hogy „egy újabb jövő reményében“ összerakja a szabadelvű hadat s aki holnap délután tanácskozást is akar folytatni a hivel. Erőlködése azonban hiábavaló lesz és bár ma azt a hírt terjesztették, hogy az e hó 23-án megtartandó értekezleten legfőképpen 10—12 képviselő fogja bejelenteni a kilépését, mi úgy látjuk a helyzetet, hogy a szabadelvű párt teljes felbomlása föltartoztathatlannul be fog következni. A párt tagjainak nagy része — az igaz, hogy kissé elkésztet — belátja, hogy a szabadelvű párt túlélt, magyarázva a lejárta magát és hogy fönnállása egyik lényeges akadály a nemzeti ügy dalának. Mi ezt már hónapok előtt hangsúlyoztuk. De azok az urak hallani sem akartak a párt felosztásáról addig, amíg még halvány reménye volt meg annak, hogy újból hatalomra vergődhesse. Mert az az legnyilvánvalóbb, hogy a hatalom mindig fontosabb volt nekik minden nemzeti ügynél. Amire most készülnek, az erősen elkésztet dolog és — élünk a gyanuperrel — nem is túlságosan ószinte dolog.

Tanácskozás a király elnöklése alatt. Hogy Ischleben most két-égtelenül igen jelentőségteljes dolgok készülődnek, annak nyilvánvaló bizonyossága az, hogy a királynak egy egész sereg tanácsosa gyülekezett ott egybe. Az ischli jelentések szerint nyilvánvaló, hogy a magyar válság ügyéről folyik szó. Ma a következőket távirják nekünk Ischlebe: Gróf Goluchovszki közös külügyminiszter tegnap este ideérkezett és tegnap óta Ischleben tartózkodik Gutsch osztrák miniszterelnök is. Ma várják Burián közös pénzügyminisztert és Pitreich hadügyi minisztert. A király ma délelőtt 11 órakor magán kihallgatáson fogadta Goluchovszkit. Az audiencia közel két óra hosszat tartott és utána a külügyminiszter hosszasan konferál Gutsch osztrák miniszterelnökkel. Holnap miniszteri tanácskozás lesz a király elnöklése alatt. E konferencián részt vesz báró Fejérváry Géza is, a ki — mint alább részletesen jelentjük — ma este érkezett meg Ischlebe. Tudósítónk értesülése szerint Goluchovszki mai kihallgatása a kereskedelmi szerződés ügyével áll összefüggésben. A holnapi koronatanácsban pedig tárgyalás alá veszik azt a memorandumot, melyet a magyar kabinet állapított meg legutóbb s a melyben a Fejérváry-kabinet a nemzeti ellentállással szemben jövőre tanúsítandó magatartása dolgában tesz előterjesztéseket. A N. Fr. Pr. ma esti számában hosszasan ciklik az ischli eseményekről és többek közt ezeket írja: A magyar kormány, mely Fejérvárynak Karlsbadból történt hazakerzése óta többször hosszasan tanácskozott, hirt szerint elhatározta, hogy a teendő intézkedésekről kimerítő programot terjeszt a korona elé. Másfelől pedig az osztrák kormánynak is megállapodásra kell jutnia arra nézve, hogy a közös ügyekről őszszel milyen javaslatokat terjesztessen a Reichsrath elé. Ugy a magyart, mint az osztrák kormány helyzete megkívánja a döntést, mert a magyar országgyűlés szeptember 15-én összejött. Báró Fejérvárynak nincs kételye rá, hogy a pártokkal megegyezésre juthat és a király szeptember első hetét a hadgyakorlatok fogja eltölteni. Ezért tehát már most kell döntő határozatokat hozni. Hogy milyen irányba lesz ez a döntés, arról legjeljebb csak kombinálni lehet, de abból, hogy a jelentéstétel végett Ischlebe érkező Fejérváryval egyidejűleg a király az osztrák miniszterelnököt is fogadja és közös minisztertanácsot tartanak, következtetni lehet, hogy újabb megegyezést akarnak a magyar parlament többségével a magyar vezénylet kérdésében megkíséríteni. Lehet azonban, hogy a koronatanács már arra az esetre is határozottan fog, ha a megegyezés nem sikerülne. Hogy mit határoznak holnap Ischleben, az aligha fog sokáig titokban maradni, hanem valószínűleg meg a magyar országgyűlés összejutése előtt kikerül a nyilvánosság elé. A M. T. I. egy ischli jelentése szerint Goluchovszki utasította Gutsch osztrák miniszterelnököt is kihallgatáson volt a királynál, mint a hogy elmondja ezt a következő telegramm: Goluchovszki külügyminiszter audienciájára 11-elt 12 óra 45 perczig tartott, báró Gutsch osztrák miniszterelnök pedig 1 óra 30 perczkor távozott el ő fészegetől. A miniszterek résztvettek az udvari ebéden.

Fejérváry Ischleben. Mint már közöltük, báró Fejérváry Géza miniszterelnök ma reggel elutazott Ischlebe, a hol a király holnap reggel, a koronatanácsot megelőzőleg, magán kihallgatáson fogadja. Fejérváry, a kit utában titkára, báró Skerlecz Iván kísér, ma déli 12 óra 5 perczkor érkezett meg Bácsba. A miniszterelnök ki se szállt. Szalonkocsiját a Staatsbahnhofról átírdigálták a Westbahnhofra, a hol a délutáni 3 óra 40 perczkor Ischlebe tartó gyorsvonathoz csatlakozott. Fejérváry a szalonkocsijában fogyasztotta el ebédjét is. A miniszterelnök esti 10 óra 27 perczkor érkezett meg Ischlebe. A Post-fogadóbeli szállásán megtalálta az értesítést, hogy a király holnap délelőtt fogja kihallgatáson fogadni. Az audiencia után koronatanács lesz az uralkodó elnöklése alatt. Hirt szerint a magyar miniszterelnök több javaslatot fog ő felsége elé terjeszteni a kibontakozás szelől és törvényjavaslatokat fog előzetes szentesítés végett bemutatni, amelyeket szeptember 15-én képviselőház elé fog terjeszteni, ezek közt a választói jog kiterjesztéséről, a földbirtok tehermentesítéséről s egyben azt az előterjesztést is, hogy szükség esetén elnapolhassa a képviselőházat, januárban feloszlatassa a törvényhozást és kírja az új választásokat, hogy létrehozhasson egy új többséget 67-es alapon. A magyar kormány számol azzal az eshetőséggel, hogy az üzenetozás és a delegáció üléssége az idén lehetetlen lesz s az előbbin a póttartalékosok behívásával akar segíteni, a delegációk elmaradása következtében pedig egyelőre saját felelősségére fogja a közös ügyek ellátásához szükséges hozzájárulási összegeket utalványozni. (N. W. T.) A N. W. T. budapesti jelentése szerint Fejérváry Ischli audienciáján előadja, hogy a kormány milyen politikát követ a jövőben. Ugy, ahogy ma áll a dolog — mondja az idézett bécsi újság — és ahogyan ma vezeték az ügyeket, nem mehet tovább a dolog. Vagy mindenképpen erővel arra kell törekedni, hogy fenntartsanak ennek a kormánynak a tekintélyét, vagy pedig olyan kormánynak kell jönni, a melyre szemben a pártok nem fejtenek ki semmiféle ellentállást. Fejérváry ez irányban fog előterjesztést tenni a királynak és a király elhatározásától függ, milyen mederbe terelődjenek a dolgok. Az bizonyos, hogy ez az audiencia fordulópontot jelent. Az elhatározás pedig annál sürgetőbb, mert tudvalevő, hogy szeptember 15-ére összejut a képviselőház, illetőleg a képviselőház elvén a napvala. Ha erre az időre a válság megoldása tekintetében nincsen készvén valamelyes javaslat, ugy az ellenzék szeptember 15-én a Fejérváry-kormány vád alá helyezését fogja indítványozni. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bácsból: Báró Fejérváry Géza miniszterelnök délnél 12 órakor ideérkezett. A pályaudvaron az itt időző Vörös kereskedelmi miniszterrel beszélgetett, aki a báró Call osztrák kereskedelmi miniszterrel ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddigi tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddig tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A kormány tervei.

Báró Fejérváry ischli utazása kapcsán ma sok mindent írt nekünk a kormány jövőbeli terveiről. A kormány felhatalosa a következő megjegyzéseket fűzi ehhez az utazáshoz: Báró Fejérváry Géza vasuton ül. Az utazásához siet Ischlebe, hogy jelentést tessen a helyzeleiről, midőnt még a király a hadgyakorlatokra utaznék. A kormányelnök jelentése alig lesz később. A magyar belső politika helyzetét meg kell vizsgálni. A kormány a közönséges ügyekben meggyőződve, hogy egy bizonyos határon túl nem fognak menni a törvényellenességek do gában. Már csak azért se, mert tisztában vannak vele, hogy a nemzet ellentállásán, melynek szervezése napról-napra nagyobb buzgósággal folyik, hajótörést kell szenvednie a bécsi politikának, mint ahogy hajótörést szenvedett már eddig is több ízben.

Minden esetre el lehetünk azonban készülvé rá, hogy Fejérváry súlyos jelentőségű dolgokkal tér vissza Ischlebe. Hogy a koronatanács mit végzett, az hihetőleg igen hamarosan közüldomává fog válni. Mert szeptember 15-dikeig már nincs sok idő és a mit holnap elhatároznak, azt kétségkívül még szeptember 15-dike előtt meg is akarják valósítani — ha lehet. Az ischli események mellett meg lehetősége a hátsó térbe szorul a honladoszó szabadelvű párt ügye. A kik a párt felosztását tartják szükségesnek, ma a Pannónia-fogadóban gyülekeztek egybe, de nem értekezletet tartottak, hanem csak barátságos eszmecserét folytattak, melynek főképpen az volt a célja, hogy részletesen informálják azokat, a kik az eddigi tanácskozásokon nem vehettek részt. Holnapra megérkezik gróf Tisza István is, a ki mindent el akar követni, hogy „egy újabb jövő reményében“ összerakja a szabadelvű hadat s aki holnap délután tanácskozást is akar folytatni a hivel. Erőlködése azonban hiábavaló lesz és bár ma azt a hírt terjesztették, hogy az e hó 23-án megtartandó értekezleten legfőképpen 10—12 képviselő fogja bejelenteni a kilépését, mi úgy látjuk a helyzetet, hogy a szabadelvű párt teljes felbomlása föltartoztathatlannul be fog következni. A párt tagjainak nagy része — az igaz, hogy kissé elkésztet — belátja, hogy a szabadelvű párt túlélt, magyarázva a lejárta magát és hogy fönnállása egyik lényeges akadály a nemzeti ügy dalának. Mi ezt már hónapok előtt hangsúlyoztuk. De azok az urak hallani sem akartak a párt felosztásáról addig, amíg még halvány reménye volt meg annak, hogy újból hatalomra vergődhesse. Mert az az legnyilvánvalóbb, hogy a hatalom mindig fontosabb volt nekik minden nemzeti ügynél. Amire most készülnek, az erősen elkésztet dolog és — élünk a gyanuperrel — nem is túlságosan ószinte dolog.

Tanácskozás a király elnöklése alatt. Hogy Ischleben most két-égtelenül igen jelentőségteljes dolgok készülődnek, annak nyilvánvaló bizonyossága az, hogy a királynak egy egész sereg tanácsosa gyülekezett ott egybe. Az ischli jelentések szerint nyilvánvaló, hogy a magyar válság ügyéről folyik szó. Ma a következőket távirják nekünk Ischlebe: Gróf Goluchovszki közös külügyminiszter tegnap este ideérkezett és tegnap óta Ischleben tartózkodik Gutsch osztrák miniszterelnök is. Ma várják Burián közös pénzügyminisztert és Pitreich hadügyi minisztert. A király ma délelőtt 11 órakor magán kihallgatáson fogadta Goluchovszkit. Az audiencia közel két óra hosszat tartott és utána a külügyminiszter hosszasan konferál Gutsch osztrák miniszterelnökkel. Holnap miniszteri tanácskozás lesz a király elnöklése alatt. E konferencián részt vesz báró Fejérváry Géza is, a ki — mint alább részletesen jelentjük — ma este érkezett meg Ischlebe. Tudósítónk értesülése szerint Goluchovszki mai kihallgatása a kereskedelmi szerződés ügyével áll összefüggésben. A holnapi koronatanácsban pedig tárgyalás alá veszik azt a memorandumot, melyet a magyar kabinet állapított meg legutóbb s a melyben a Fejérváry-kabinet a nemzeti ellentállással szemben jövőre tanúsítandó magatartása dolgában tesz előterjesztéseket. A N. Fr. Pr. ma esti számában hosszasan ciklik az ischli eseményekről és többek közt ezeket írja: A magyar kormány, mely Fejérvárynak Karlsbadból történt hazakerzése óta többször hosszasan tanácskozott, hirt szerint elhatározta, hogy a teendő intézkedésekről kimerítő programot terjeszt a korona elé. Másfelől pedig az osztrák kormánynak is megállapodásra kell jutnia arra nézve, hogy a közös ügyekről őszszel milyen javaslatokat terjesztessen a Reichsrath elé. Ugy a magyart, mint az osztrák kormány helyzete megkívánja a döntést, mert a magyar országgyűlés szeptember 15-én összejött. Báró Fejérvárynak nincs kételye rá, hogy a pártokkal megegyezésre juthat és a király szeptember első hetét a hadgyakorlatok fogja eltölteni. Ezért tehát már most kell döntő határozatokat hozni. Hogy milyen irányba lesz ez a döntés, arról legjeljebb csak kombinálni lehet, de abból, hogy a jelentéstétel végett Ischlebe érkező Fejérváryval egyidejűleg a király az osztrák miniszterelnököt is fogadja és közös minisztertanácsot tartanak, következtetni lehet, hogy újabb megegyezést akarnak a magyar parlament többségével a magyar vezénylet kérdésében megkíséríteni. Lehet azonban, hogy a koronatanács már arra az esetre is határozottan fog, ha a megegyezés nem sikerülne. Hogy mit határoznak holnap Ischleben, az aligha fog sokáig titokban maradni, hanem valószínűleg meg a magyar országgyűlés összejutése előtt kikerül a nyilvánosság elé. A M. T. I. egy ischli jelentése szerint Goluchovszki utasította Gutsch osztrák miniszterelnököt is kihallgatáson volt a királynál, mint a hogy elmondja ezt a következő telegramm: Goluchovszki külügyminiszter audienciájára 11-elt 12 óra 45 perczig tartott, báró Gutsch osztrák miniszterelnök pedig 1 óra 30 perczkor távozott el ő fészegetől. A miniszterek résztvettek az udvari ebéden.

Fejérváry Ischleben. Mint már közöltük, báró Fejérváry Géza miniszterelnök ma reggel elutazott Ischlebe, a hol a király holnap reggel, a koronatanácsot megelőzőleg, magán kihallgatáson fogadja. Fejérváry, a kit utában titkára, báró Skerlecz Iván kísér, ma déli 12 óra 5 perczkor érkezett meg Bácsba. A miniszterelnök ki se szállt. Szalonkocsiját a Staatsbahnhofról átírdigálták a Westbahnhofra, a hol a délutáni 3 óra 40 perczkor Ischlebe tartó gyorsvonathoz csatlakozott. Fejérváry a szalonkocsijában fogyasztotta el ebédjét is. A miniszterelnök esti 10 óra 27 perczkor érkezett meg Ischlebe. A Post-fogadóbeli szállásán megtalálta az értesítést, hogy a király holnap délelőtt fogja kihallgatáson fogadni. Az audiencia után koronatanács lesz az uralkodó elnöklése alatt. Hirt szerint a magyar miniszterelnök több javaslatot fog ő felsége elé terjeszteni a kibontakozás szelől és törvényjavaslatokat fog előzetes szentesítés végett bemutatni, amelyeket szeptember 15-én képviselőház elé fog terjeszteni, ezek közt a választói jog kiterjesztéséről, a földbirtok tehermentesítéséről s egyben azt az előterjesztést is, hogy szükség esetén elnapolhassa a képviselőházat, januárban feloszlatassa a törvényhozást és kírja az új választásokat, hogy létrehozhasson egy új többséget 67-es alapon. A magyar kormány számol azzal az eshetőséggel, hogy az üzenetozás és a delegáció üléssége az idén lehetetlen lesz s az előbbin a póttartalékosok behívásával akar segíteni, a delegációk elmaradása következtében pedig egyelőre saját felelősségére fogja a közös ügyek ellátásához szükséges hozzájárulási összegeket utalványozni. (N. W. T.) A N. W. T. budapesti jelentése szerint Fejérváry Ischli audienciáján előadja, hogy a kormány milyen politikát követ a jövőben. Ugy, ahogy ma áll a dolog — mondja az idézett bécsi újság — és ahogyan ma vezeték az ügyeket, nem mehet tovább a dolog. Vagy mindenképpen erővel arra kell törekedni, hogy fenntartsanak ennek a kormánynak a tekintélyét, vagy pedig olyan kormánynak kell jönni, a melyre szemben a pártok nem fejtenek ki semmiféle ellentállást. Fejérváry ez irányban fog előterjesztést tenni a királynak és a király elhatározásától függ, milyen mederbe terelődjenek a dolgok. Az bizonyos, hogy ez az audiencia fordulópontot jelent. Az elhatározás pedig annál sürgetőbb, mert tudvalevő, hogy szeptember 15-ére összejut a képviselőház, illetőleg a képviselőház elvén a napvala. Ha erre az időre a válság megoldása tekintetében nincsen készvén valamelyes javaslat, ugy az ellenzék szeptember 15-én a Fejérváry-kormány vád alá helyezését fogja indítványozni. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bácsból: Báró Fejérváry Géza miniszterelnök délnél 12 órakor ideérkezett. A pályaudvaron az itt időző Vörös kereskedelmi miniszterrel beszélgetett, aki a báró Call osztrák kereskedelmi miniszterrel ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddig tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddig tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A kormány tervei.

Báró Fejérváry ischli utazása kapcsán ma sok mindent írt nekünk a kormány jövőbeli terveiről. A kormány felhatalosa a következő megjegyzéseket fűzi ehhez az utazáshoz: Báró Fejérváry Géza vasuton ül. Az utazásához siet Ischlebe, hogy jelentést tessen a helyzeleiről, midőnt még a király a hadgyakorlatokra utaznék. A kormányelnök jelentése alig lesz később. A magyar belső politika helyzetét meg kell vizsgálni. A kormány a közönséges ügyekben meggyőződve, hogy egy bizonyos határon túl nem fognak menni a törvényellenességek do gában. Már csak azért se, mert tisztában vannak vele, hogy a nemzet ellentállásán, melynek szervezése napról-napra nagyobb buzgósággal folyik, hajótörést kell szenvednie a bécsi politikának, mint ahogy hajótörést szenvedett már eddig is több ízben.

Minden esetre el lehetünk azonban készülvé rá, hogy Fejérváry súlyos jelentőségű dolgokkal tér vissza Ischlebe. Hogy a koronatanács mit végzett, az hihetőleg igen hamarosan közüldomává fog válni. Mert szeptember 15-dikeig már nincs sok idő és a mit holnap elhatároznak, azt kétségkívül még szeptember 15-dike előtt meg is akarják valósítani — ha lehet. Az ischli események mellett meg lehetősége a hátsó térbe szorul a honladoszó szabadelvű párt ügye. A kik a párt felosztását tartják szükségesnek, ma a Pannónia-fogadóban gyülekeztek egybe, de nem értekezletet tartottak, hanem csak barátságos eszmecserét folytattak, melynek főképpen az volt a célja, hogy részletesen informálják azokat, a kik az eddigi tanácskozásokon nem vehettek részt. Holnapra megérkezik gróf Tisza István is, a ki mindent el akar követni, hogy „egy újabb jövő reményében“ összerakja a szabadelvű hadat s aki holnap délután tanácskozást is akar folytatni a hivel. Erőlködése azonban hiábavaló lesz és bár ma azt a hírt terjesztették, hogy az e hó 23-án megtartandó értekezleten legfőképpen 10—12 képviselő fogja bejelenteni a kilépését, mi úgy látjuk a helyzetet, hogy a szabadelvű párt teljes felbomlása föltartoztathatlannul be fog következni. A párt tagjainak nagy része — az igaz, hogy kissé elkésztet — belátja, hogy a szabadelvű párt túlélt, magyarázva a lejárta magát és hogy fönnállása egyik lényeges akadály a nemzeti ügy dalának. Mi ezt már hónapok előtt hangsúlyoztuk. De azok az urak hallani sem akartak a párt felosztásáról addig, amíg még halvány reménye volt meg annak, hogy újból hatalomra vergődhesse. Mert az az legnyilvánvalóbb, hogy a hatalom mindig fontosabb volt nekik minden nemzeti ügynél. Amire most készülnek, az erősen elkésztet dolog és — élünk a gyanuperrel — nem is túlságosan ószinte dolog.

Tanácskozás a király elnöklése alatt. Hogy Ischleben most két-égtelenül igen jelentőségteljes dolgok készülődnek, annak nyilvánvaló bizonyossága az, hogy a királynak egy egész sereg tanácsosa gyülekezett ott egybe. Az ischli jelentések szerint nyilvánvaló, hogy a magyar válság ügyéről folyik szó. Ma a következőket távirják nekünk Ischlebe: Gróf Goluchovszki közös külügyminiszter tegnap este ideérkezett és tegnap óta Ischleben tartózkodik Gutsch osztrák miniszterelnök is. Ma várják Burián közös pénzügyminisztert és Pitreich hadügyi minisztert. A király ma délelőtt 11 órakor magán kihallgatáson fogadta Goluchovszkit. Az audiencia közel két óra hosszat tartott és utána a külügyminiszter hosszasan konferál Gutsch osztrák miniszterelnökkel. Holnap miniszteri tanácskozás lesz a király elnöklése alatt. E konferencián részt vesz báró Fejérváry Géza is, a ki — mint alább részletesen jelentjük — ma este érkezett meg Ischlebe. Tudósítónk értesülése szerint Goluchovszki mai kihallgatása a kereskedelmi szerződés ügyével áll összefüggésben. A holnapi koronatanácsban pedig tárgyalás alá veszik azt a memorandumot, melyet a magyar kabinet állapított meg legutóbb s a melyben a Fejérváry-kabinet a nemzeti ellentállással szemben jövőre tanúsítandó magatartása dolgában tesz előterjesztéseket. A N. Fr. Pr. ma esti számában hosszasan ciklik az ischli eseményekről és többek közt ezeket írja: A magyar kormány, mely Fejérvárynak Karlsbadból történt hazakerzése óta többször hosszasan tanácskozott, hirt szerint elhatározta, hogy a teendő intézkedésekről kimerítő programot terjeszt a korona elé. Másfelől pedig az osztrák kormánynak is megállapodásra kell jutnia arra nézve, hogy a közös ügyekről őszszel milyen javaslatokat terjesztessen a Reichsrath elé. Ugy a magyart, mint az osztrák kormány helyzete megkívánja a döntést, mert a magyar országgyűlés szeptember 15-én összejött. Báró Fejérvárynak nincs kételye rá, hogy a pártokkal megegyezésre juthat és a király szeptember első hetét a hadgyakorlatok fogja eltölteni. Ezért tehát már most kell döntő határozatokat hozni. Hogy milyen irányba lesz ez a döntés, arról legjeljebb csak kombinálni lehet, de abból, hogy a jelentéstétel végett Ischlebe érkező Fejérváryval egyidejűleg a király az osztrák miniszterelnököt is fogadja és közös minisztertanácsot tartanak, következtetni lehet, hogy újabb megegyezést akarnak a magyar parlament többségével a magyar vezénylet kérdésében megkíséríteni. Lehet azonban, hogy a koronatanács már arra az esetre is határozottan fog, ha a megegyezés nem sikerülne. Hogy mit határoznak holnap Ischleben, az aligha fog sokáig titokban maradni, hanem valószínűleg meg a magyar országgyűlés összejutése előtt kikerül a nyilvánosság elé. A M. T. I. egy ischli jelentése szerint Goluchovszki utasította Gutsch osztrák miniszterelnököt is kihallgatáson volt a királynál, mint a hogy elmondja ezt a következő telegramm: Goluchovszki külügyminiszter audienciájára 11-elt 12 óra 45 perczig tartott, báró Gutsch osztrák miniszterelnök pedig 1 óra 30 perczkor távozott el ő fészegetől. A miniszterek résztvettek az udvari ebéden.

Fejérváry Ischleben. Mint már közöltük, báró Fejérváry Géza miniszterelnök ma reggel elutazott Ischlebe, a hol a király holnap reggel, a koronatanácsot megelőzőleg, magán kihallgatáson fogadja. Fejérváry, a kit utában titkára, báró Skerlecz Iván kísér, ma déli 12 óra 5 perczkor érkezett meg Bácsba. A miniszterelnök ki se szállt. Szalonkocsiját a Staatsbahnhofról átírdigálták a Westbahnhofra, a hol a délutáni 3 óra 40 perczkor Ischlebe tartó gyorsvonathoz csatlakozott. Fejérváry a szalonkocsijában fogyasztotta el ebédjét is. A miniszterelnök esti 10 óra 27 perczkor érkezett meg Ischlebe. A Post-fogadóbeli szállásán megtalálta az értesítést, hogy a király holnap délelőtt fogja kihallgatáson fogadni. Az audiencia után koronatanács lesz az uralkodó elnöklése alatt. Hirt szerint a magyar miniszterelnök több javaslatot fog ő felsége elé terjeszteni a kibontakozás szelől és törvényjavaslatokat fog előzetes szentesítés végett bemutatni, amelyeket szeptember 15-én képviselőház elé fog terjeszteni, ezek közt a választói jog kiterjesztéséről, a földbirtok tehermentesítéséről s egyben azt az előterjesztést is, hogy szükség esetén elnapolhassa a képviselőházat, januárban feloszlatassa a törvényhozást és kírja az új választásokat, hogy létrehozhasson egy új többséget 67-es alapon. A magyar kormány számol azzal az eshetőséggel, hogy az üzenetozás és a delegáció üléssége az idén lehetetlen lesz s az előbbin a póttartalékosok behívásával akar segíteni, a delegációk elmaradása következtében pedig egyelőre saját felelősségére fogja a közös ügyek ellátásához szükséges hozzájárulási összegeket utalványozni. (N. W. T.) A N. W. T. budapesti jelentése szerint Fejérváry Ischli audienciáján előadja, hogy a kormány milyen politikát követ a jövőben. Ugy, ahogy ma áll a dolog — mondja az idézett bécsi újság — és ahogyan ma vezeték az ügyeket, nem mehet tovább a dolog. Vagy mindenképpen erővel arra kell törekedni, hogy fenntartsanak ennek a kormánynak a tekintélyét, vagy pedig olyan kormánynak kell jönni, a melyre szemben a pártok nem fejtenek ki semmiféle ellentállást. Fejérváry ez irányban fog előterjesztést tenni a királynak és a király elhatározásától függ, milyen mederbe terelődjenek a dolgok. Az bizonyos, hogy ez az audiencia fordulópontot jelent. Az elhatározás pedig annál sürgetőbb, mert tudvalevő, hogy szeptember 15-ére összejut a képviselőház, illetőleg a képviselőház elvén a napvala. Ha erre az időre a válság megoldása tekintetében nincsen készvén valamelyes javaslat, ugy az ellenzék szeptember 15-én a Fejérváry-kormány vád alá helyezését fogja indítványozni. A Magyar Távirati Iroda jelenti Bácsból: Báró Fejérváry Géza miniszterelnök délnél 12 órakor ideérkezett. A pályaudvaron az itt időző Vörös kereskedelmi miniszterrel beszélgetett, aki a báró Call osztrák kereskedelmi miniszterrel ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddig tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A szabadelvű párt bomlása. Azok a szabadelvűpárti képviselők, a kik a párt teljes felosztását tartják kívánatosnak, minap elhatározásuknak megfelelően ma délnél a Pannónia-fogadóban ebédelték együtt. Nem értekezletet tartottak, hanem csak arra szorították, hogy informálják az eddig történetéről azokat, a kik az eddig tanácskozásokban nem vettek részt. Alig harminczan voltak együtt és talán erre vezetendő vissza az a ma elterjedt hír, hogy az e hó 23-iki értekezleten tizenket embertől több nem fogja bejelenteni kilépését. De ezzel a híresselással alkalmasint csak Tisza legmesszelebb hívei akarnak hangulatot kelteni. Azt hitték, hogy gróf Tisza István már ma este megérkezik Geszti birtokáról. De Tisza csak holnap reggel érkezik Budapestre és a holnap délutáni előterkezleten is meg-

A kormány tervei.

Báró Fejérváry ischli utazása kapcsán ma sok mindent írt nekünk a kormány jövőbeli terveiről. A kormány felhatalosa a következő megjegyzéseket fűzi ehhez az utazáshoz: Báró Fejérváry Géza vasuton ül. Az utazásához siet Ischlebe, hogy jelentést tessen a helyzeleiről, midőnt még a király a hadgyakorlatokra utaznék. A kormányelnök jelentése alig lesz később. A magyar belső politika helyzetét meg kell vizsgálni. A kormány a közönséges ügyekben meggyőződve, hogy egy bizonyos határon túl nem fognak menni a törvényellenességek do gában. Már csak azért se, mert tisztában vannak vele, hogy a nemzet ellentállásán, melynek szervezése napról-napra nagyobb buzgósággal folyik, hajótörést kell szenvednie a bécsi politikának, mint ahogy hajótörést szenvedett már eddig is több ízben.

Minden esetre el lehetünk azonban készülvé rá, hogy Fejérváry súlyos jelentőségű dolgokkal tér vissza Ischlebe. Hogy a koronatanács mit végzett, az hihetőleg igen hamarosan közüldomává fog válni. Mert szeptember 15-dikeig már nincs sok idő és a mit holnap elhatároznak, azt kétségkívül még szeptember 15-dike előtt meg is akarják valósítani — ha lehet. Az ischli események mellett meg lehetősége a hátsó térbe szorul a honladoszó szabadelvű párt ügye. A kik a párt felosztását tartják szükségesnek, ma a Pannónia-fogadóban gyülekeztek egybe, de nem értekezletet tartottak, hanem csak barátságos eszmecserét folytattak, melynek főképpen az volt a célja, hogy részletesen informálják azokat, a kik az eddigi tanácskozásokon nem vehettek részt. Holnapra megérkezik gróf Tisza István is, a ki mindent el akar követni, hogy „egy újabb jövő reményében“ összerakja a szabadelvű hadat s aki holnap délután tanácskozást is akar folytatni a hivel. Erőlködése azonban hiábavaló lesz és bár ma azt a hírt terjesztették, hogy az e hó 23-án megtartandó értekezleten legfőképpen 10—12 képviselő fogja bejelenteni a kilépését, mi úgy látjuk a helyzetet, hogy a szabadelvű párt teljes felbomlása föltartoztathatlannul be fog következni. A párt tagjainak nagy része — az igaz, hogy kissé elkésztet — belátja, hogy a szabadelvű párt túlélt, magyarázva a lejárta magát és hogy fönnállása egyik lényeges akadály a nemzeti ügy dalának. Mi ezt már hónapok előtt hangsúlyoztuk. De azok az urak hallani sem akartak a párt felosztásáról addig, amíg még halvány reménye volt meg annak, hogy újból hatalomra vergődhesse. Mert az az legnyilvánvalóbb, hogy a hatalom mindig fontosabb volt nekik minden nemzeti ügynél. Amire most készülnek, az erősen elkésztet dolog és — élünk a gyanuperrel — nem is túlságosan ószinte dolog.

Tanácskozás a király elnöklése alatt. Hogy Ischleben most két-égtelenül igen jelentőségteljes dolgok készülődnek, annak nyilvánvaló bizonyossága az, hogy a királynak egy egész sereg tanácsosa gyülekezett ott egybe. Az ischli jelentések szerint nyilvánvaló, hogy a magyar válság ügyéről folyik szó. Ma a következőket távirják nekünk Ischlebe: Gróf Goluchovszki közös külügyminiszter tegnap este ideérkezett és tegnap óta Ischleben tartózkodik Gutsch osztrák miniszterelnök is. Ma várják Burián közös pénzügyminisztert és Pitreich hadügyi minisztert. A király ma délelőtt 11 órakor magán kihallgatáson fogadta Goluchovszkit. Az audiencia közel két óra hosszat tartott és utána a külügyminiszter hosszasan konferál Gutsch osztrák miniszterelnökkel. Holnap miniszteri tanácskozás lesz a király elnöklése alatt. E konferencián részt vesz báró Fejérváry Géza is, a ki — mint alább részletesen jelentjük — ma este érkezett meg Ischlebe. Tudósítónk értesülése szerint Goluchovszki mai kihallgatása a kereskedelmi szerződés ügyével áll összefüggésben. A holnapi koronatanácsban pedig tárgyalás alá veszik azt a memorandumot, melyet a magyar kabinet állapított meg legutóbb s a melyben a Fejérváry-kabinet a nemzeti ellentállással szemben jövőre tanúsítandó magatartása dolgában tesz előterjesztéseket. A N. Fr. Pr. ma esti számában hosszasan ciklik az ischli eseményekről és többek közt ezeket írja: A magyar kormány, mely Fejérvárynak Karlsbadból történt hazakerzése óta

